

IN MEMORIAM

DÉKÁNY PÉTER

(1956–2000)

Dékány Péter, 44 éves hegymászó, nő, két kisgyermek apja. Több mint húsz éve a magyar hegymászás élvonalában. Végigjárta az Alpok, Kaukázus, Pamír, Himalája, Andok számtalan csúcsát és sziklafalát. Átsielte a Spitzbergákat. Elsőként volt 1000 m-nél mélyebben a magyar barlangászok közül. 2000. augusztus 8-án a Karakórum egyik hétezereséről nem tért vissza.

Dékány Péter volt azon kevesek egyike, aki a hegymászást és a barlangkutatást abban a szellemben üzte, ahogy azt az egykori legendás nagyok tehetők. Ő volt az, aki bármilyen helyzetben tiszta logikával, józanul értékelve találta meg a hegyen is az optimális megoldásokat. Soha nem élt a felszerelések, a hírnév, a média bűvöletében, nem érdekelték a külsőségek, a felesleges sallangok, csak a belső tartalom, az igazi értékek. A sportban is így volt: a tenyérizasztó útvonalak, a teljes erőbedobással elérhető sikerek vonzották, és okoztak számára igazi örömet. Az új terepek felfedezése és a nagyszabású tervek izgatták és lelkesítették. A hegyek örök szeretete és a nehéz feladatok vállalása hajtotta Őt a csúcok és gleccserek világába úgy, mint a Föld mélyébe – több mint 23 éven át.

Sokrétű és igazi sportemberré vált, nemcsak a hegymászásban találta meg a mozgás örömét. Megtanult sárkányrepülni, hogy korábbi munkáját összekapcsolhassa a szabadság érzésével, nagy szerelme, a kerékpározás is sok ezer kilométernyi élményt okozott számára. A Föld mélyének szépségeit, a hazai és külföldi barlangokat ugyanolyan örömmel kutatta, mint ahogy a hétezer méter feletti csúcok csábításának engedett – célokban soha nem szenvedett hiányt.

A 80-as években társam volt szinte minden külföldi barlangtúrámon. A Sniezna, Gamsovi, Bunevac és Jubiläum-barlang alján boldogan majszoltuk a közös végpont csokit. A Gortani-ban többször is együtt örülhettünk a nagy bejutásoknak. Mindezekkel együtt a barlangkutatás csak egy kis rész volt az ő változatos sportszennedélyében. Ahogy barátja és mászótársa, Ozsváth Attila írja – csak megerősíteni tudom „mindig nagyon bíztam és hittem benne”. Úgy gondoltam, ha együtt vagyunk, minden helyzetből kimászunk, velünk nem történhet baj...

Elvesztése pótolhatatlan hiány elsősorban családjának, valamint barátainak, de a hegymászó- és barlangásztársadalomnak is. Jellegzetes mosolya velünk marad.

Böröcsök Péter—Ozsváth Attila

SURÁNYI CSABA

(1943–2000)

Búvár barlangkutató barátunk szeptember 11-én, életének 57. évében, hosszan tartó, türelemmel viselt betegség után örökre eltávozott közülünk.

Surányi Csaba bányamérnök, az Amphora Búvár Klub alapító tagja, majd elnöke, számos szifon és vízalatti járat kutatásában vett részt. Ott volt a Kossuth-barlang Reménytelen-szifonjának, a Hévízi-tó forrásbarlangjának, az esztramosi barlangok, a Tapolcai-tavasbarlang, a beremendi mészkőbánya barlangjai vízalatti járatainak kutatásán, Eger városa alatti kazamaták feltárásán. Számos távoli egzotikus tengeri búvár expedíció aktív tagja volt.

Szeptember 21-én tartott búcsúztatója után, végakarátának megfelelően, Zsolt fia és hajdani bűvártársai Csaba barátunk hamvait az Adriai-tengerbe hintik szét.

Emlékét megőrizzük, nyugodjék békében!

Adamkó Péter

DR. SZATHMÁRY SÁNDOR (1919–2001)

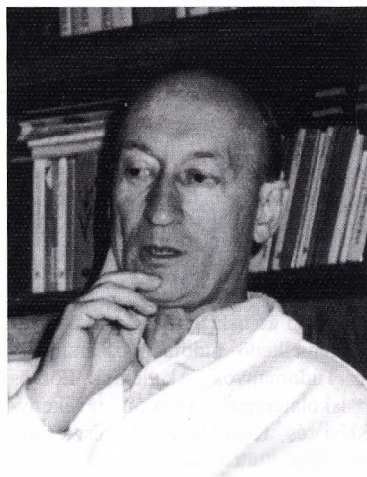

Június 4-én, hosszantartó betegség után elhunyt dr. Szathmáry Sándor, Társulatunk alapító tagja. 1961–1991 között a Számvizsgáló Bizottság elnökéként nagy hozzájárulással és lelkiismeretességgel tevékenykedett, melynek során a rendszeres ellenőrzések és vizsgálatok mellett vállalta rendkívüli vizsgálatok elvégzését is. Tisztségéről egészségi állapotának romlása miatt volt kénytelen lemondani. Tapasztalt jogásként több társulati alapszabály kidolgozásában vett részt.

A Társulat érdekében hosszú időn át végzett kiemelkedő tevékenységéért 1986-ban Herman Ottó-éremmel tüntették ki. 1991-ben a Társulat tiszteletbeli tagjává választották.

H. T.

RODA ISTVÁN (1927–2001)

Roda István, Társulatunk tiszteleti tagja és sokunknak személyes jó barátja, a szlovákiai barlangkutatók egyik vezéralakja 2001. október 18-án, életének 75. évében elhunyt. Október 26-án kísérték utolsó útjára a rosznyói temetőben.

1927 tavaszán Rozsnyón született. Már mint fiatal fiú lelkesen járta barátaival a Gömör–Tornai-karszt szülővárosával szomszédos mészkőfennsíkjaikat és ismerkedett barlangjaival is. 1944-ben elvesztette szüleit és testvéreit, ő maga szörnyű szenvedések után szabadult fel a háború végén.

Orvosnak készült, a Pozsonyi Egyetem orvosi karán végezte tanulmányait, de miután teljesen magára maradt, hogy mielőbb el tudja tartani magát, gyógyszerész diplomát szerzett, amellyel Rozsnyón helyezkedett el, utóbb a pelsőci gyógyszerár vezetője lett.

A háború után, 1947-ben rosznyói barátaival már tudatosan kutatták a barlangokat, előbb a Felső-hegyen, majd a Szilicei-fennsíkon. Barlangkutató csoportjuk 1952-ben a Fekete-forrás bontása révén feltárta a Gombaszögi-barlangot, amelynek egy szakaszát rengeteg munkával járhatóvá is tették, és 1955-ben megnyitották az idegenforgalom előtt. Az ő csoportjuk fedezte föl 1964-ben a Buzgó-barlangot is, hogy csak a legnevezetesebbeket említsen. 1969-ben az újjáalakult Szlovák Szpeleológiai Szövetség elnökségi tagjává választották.

Barlangkutatói eredményeit orvostudományi, meg gyógyszerészként szerzett kémiai és egyéb sokoldalú ismereteivel ötvözve a barlangklíma és a barlangi gyógyászat, a speleoterápia kutatásával és

gyakorlati alkalmazásával is foglalkozni kezdett. Gombaszögön a barlang bejárata előtt erre a célra épített faházikóban régi barátjával és kutatótársával Rajman László mérnökkel együtt kutatólaboratóriumot rendeztek be, amely bázisa volt a különböző barlangokban végzett sokirányú tudományos kutató munkáiknak.

Gondos előkészítő vizsgálatok után 1968-ban a Gombaszögi-barlangban orvos barátjával, Klinckó dr.-ral Szlovákiában elsőként kezdték meg a barlangi gyógykezeléseket, gyógykúrákat, amelyeket tíz éven át igen sikeresen folytattak. Szervezője volt az 1968-ban Szlovákiában megrendezett Nemzetközi Szeleoterápiás Szimpóziumnak. Részt vett és beszámolt eredményeiről az 1969. évi stuttgarti és az 1973. évi olomouci Nemzetközi Szeleológiai Kongresszusokon is. Munkásságára széles körben fölfigyeltek, s Roda Istvánt a barlangterápia világszerte elismert és nagyra becsült egyik úttörőjeként tartotta számon a nemzetközi tudományos világ.

Tagja volt a Nemzetközi Szeleológiai Unió (UIS) Szeleoterápiás Bizottságának, rendszeresen részt vett és beszámolókat tartott a Nemzetközi Szeleoterápiás Szimpóziumokon Ausztriában, Magyarországon és Olaszországban is.

1988-ban Kassán szervezett nagyszabású nemzetközi szimpóziumot a karsztok fizikai, kémiai és vízföldtani kutatásáról, ahol nagyszámú külföldi szakember mellett számos magyar kutató is értékes előadásokkal vett részt.

Mi, magyar barlangkutatók is büszkéek voltunk erre a fáradhatatlan kutatóra, kiemelkedő tudósra, a mindig segítőkész, egyszerű magyar emberre. Társulatunk 1982-ben tiszteleti tagjává választotta Roda Istvánt, a barlangkutató nemzetközileg elismert kiváló szakemberét, a szeleoterápia tudományos megalapozásának egyik úttörőjét, aki mindezek mellett jelentős eredményeket ért el a karsztforrások vízkémiai kutatásának területén, és nemzetközi figyelmet keltett a montmilch keletkezését és szerkezetét föltáró analíziseivel is.

Nehéz elhinni, hogy végleg eltávozott ez a szerény és szeretetreméltó ember, a magyarságát mindig valló és vállaló Roda István, sokunk számára Roda Pista, a fiatalabb barlangkutatók Pista bácsi-ja. Ha testi valóságában már nem is, de ragyogó szelleme itt van és itt lesz velünk és közöttünk ezután is. Csak az hal meg, akit elfelejtenek. Az ő emlékét pedig megőrzi munkásságának maradandó tanúi, kutatásainak eredményei, a Gombaszögi-, a Buzgó- és a többi barlang, meg barlanggyógyászati sikerei és tudományos munkásságának könyveiben, tanulmányaiban és cikkeiben rögzített eredményei. De őrizzük emlékét mi is mindnyájan, akik csak ismertük, becsültük és szerettük Öt.

Dr. Dénes György

DR. JAKUCS LÁSZLÓ (1926–2001)

Az év végén, 2001. december 1-én eltávozott közülünk dr. Jakucs László, a földrajztudományok doktora, a szegedi egyetem emeritus professzora, Társulatunk Herman Ottó-, Kadió Ottokár- és Vass Imre-éremmel kitüntetett alapító és tiszteleti tagja. A karszt-kutatásban végzett kiemelkedő tudományos munkásságáért a Magyar Tudományos Akadémia Eötvös József-koszorúval, iskolateremtő oktatói tevékenységéért a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Szent-Györgyi Albert-díjjal tüntette ki.

Halálával nemcsak a magyar földrajztudományt és barlangkutatókat érte súlyos veszteség, hanem tanítványainak és tisztelőinek sokszáz táborát is, akik személyében nemcsak az iskolateremtő kutatót és tudóst egyetemi tanárt, meg a Béke-barlang és sok más barlang fölfedezőjét, hanem a melegszívű embert és a lebilincselő tollú író-t is tisztelték és szerették. Bár már

az ősszel tudtuk, hogy súlyos betegség támadta meg, hirtelen halála mégis váratlanul ért bennünket.

Sarkadon született 1926-ban. A Debreceni Református Kollégiumban érettségizett, majd 1949-ben a budapesti tudományegyetemen szerzett geológus diplomát. Már egyetemi hallgató korában a barlangok szerelmese lett. Az ezt követő – elsősorban a barlangokkal kapcsolatos feltáró, tudományos és szervező, valamint társulati – munkásságát Jakucs László 75. születésnapján elhangzott köszöntő (lásd lapunk 107. oldalán) részletezi.

Emlékét megőrzik az általa föltárt barlangok, tudományos munkái, lebilincselő ismeretterjesztő írásai, csodálatos barlangi természetfilmjei, tanítványainak sokasága és szerte az országban a természet barátainak széles tábora. Mintegy félezren kísértük utolsó útjára december 14-én a szegedi temetőben, ahol Társulatunk nevében elnökünk, dr. Korpás László méltató szavakkal és Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd c. versével búcsúzott Tőle.

Dr. Dénes György

KOVÁCS GYÖRGYNÉ PUTZ GIZELLA (1926—2001)

Az ötvenes évek végén lett az Aggteleki Barlangigazgatóság munkatársa, ahol a Baradla-barlang kutatásán dolgozott. 1959 tavaszán Putz Gizi, mint a barlangigazgató akkor „legújabb, de legelszántabb munkatársa” (ahogy Jakucs László ír róla) vezette a kutatóbrigádát az *Arany utcában*, amelynek agyag kitlejtésében őskori tüzelőhelyet tárt fel. Még abban az évben részese volt a *Szultán pamlaga* fölötti termekben fontos őskori és középkori régészeti leletek, majd a *Matyórojt* nevű cseppkőalakzattal átellenben lévő agyagdombocská kis cseppkömedencéjében rejlő őskori gyermekcsontok és a barlang számos más helyén is őskori cserépedény töredékek fölfedezésének. 1960-ban Társulatunk tagja lett. Miután a barlangigazgatóságtól megvált, 1961-ben megszervezte a Meteor Női barlangkutató csoportot, amely az ő vezetésével a Baradla sokirányú kutatására specializálódott. Mint csoportvezető közel egy évtizeden át tagja volt Társulatunk választmányának is. Foglalkoztatták a Baradla-barlang kialakulásának kérdései, de a barlang megismerésének története is. Ő kutatta fel csoportjával Vass Imre 1821. évi névfeljegyzését a *Vaskapu* sziklafalán, és kutatásuk közben férjével rábukkantak Farkas János és Sartory József 1794. évi névfeliratára is a *Viasz utcában*. Figyelemre méltó Kovácsné Putz Gizinek a *Karszt és Barlang* 1970. II. félévi számában megjelent *Az aggteleki Baradla-barlang genetikájának néhány problémája* című tanulmánya, és ugyanabban a számban kutatócsoportjának tagja, Rutterschmid László tollából megjelent *Adalékok a Baradla-barlang megismerésének történetéhez* címen közös munkáikról beszámoló írás is. Kisgyermeküknek születése után Putz Gizi visszavonult a barlangkutatástól, de több mint egy évtizedes lelkes és intenzív kutatómunkájának eredményei maradandóan beépültek a Baradla kutatásának és megismerésének történetébe. 2001. december 16-án, 75. születésnapján hunyt el a „vén Baradla” szerelmese. Nemcsak családjá, kutatótársai és barátai őrzik meg emlékét, de az általa föltárt ismeretanyag is, amelyet az ő annyira szeretett Baradlájának későbbi kutatói is hasznosítani fognak.

Dr. Dénes György

CONTENTS

STUDIES		Review of the 12 th speleotherapeutic symposium	
<i>László Jakucs</i> : Some words about river caves ...	3	<i>(József Stieber)</i>	91
<i>Norbert Bauer</i> : A new possible effect of Plant life on the development of high mountain karst-reliefs	17	The connection between the Pál-Völgyi and the Mátyás-hegyi Cave have been established (<i>Katalin Bolner Takácsné-Peter Zentai</i>)	92
<i>Márton Veress-Gábor Tóth</i> : Karstmeanders and their types	21	<i>Our Society's Life</i>	
<i>Róbert Németh</i> : Investigation of the depressions of the basalt cover of Kab-hill	33	General assemblies (<i>Nora Fleck</i>)	95
<i>Krisztián Koleszár</i> : The karst forms of Torna, Also-Hill and Dusa on the hand written maps of the XIX. Century	43	Awards (<i>Dr. György Dénes</i>)	96
<i>Márton Veress-Zoltán Zentai-Norbert Bauer</i> : Paleokarst on the Strázsa hill of Dorog	51	New honorary members (<i>Dr. György Dénes</i>) ...	99
<i>Eszterhás István</i> : Cave on the former "Confinitiana Batthyanaiana Esterhasiana" country	63	Annual Caving Days (<i>Nora Fleck</i>)	103
		Professional meeting of speleologists (<i>Nora Fleck</i>)	104
		The results of the Jenő Cholnoky Karst and Caving Competition in 2000.	105
		Congratulationps	105
		Anniversaries, Commemorations	109
REPORTS, NEWS		<i>Our Cavers Abroad</i>	
<i>Review</i>		<i>Péter Börcsök</i> : Cave exploring expeditions on the Canin plateau	113
Crossing the Antro del Corchia (<i>Zsolt Zsolyomi</i>)	79	<i>Attila Nyerges</i> : Karstmorphology of the Gortani Cave	120
Aggtelek-Monography (<i>Dr. György Dénes</i>)	81	<i>Zsolt Zsolyomi</i> : Expedition to the Schneeloch ..	122
<i>News from Abroad</i>		<i>In Memoriam</i>	
ALCADI 2000 (<i>Takácsné Bolner Katalin</i>)	82	Péter Dékány (1956–2000)	128
SPELEO BRASIL 2001 (<i>Takácsné Bolner K.</i>) ...	83	Csaba Surányi (1943–2000)	128
<i>Karst and Cave Research News from Hungary</i>		Dr. Sándor Szathmáry (1919–2001)	129
The Hungarian Cave Rescue Service is 40 years old (<i>Dr. György Dénes</i>)	87	István Roda (1927–2001)	129
International Conference on Cave Lighting (<i>Tamás Hazslinszky</i>)	89	Dr. László Jakucs (1926–2001)	130
Number of visitors in our tourist caves (<i>Tamás Hazslinszky</i>)	91	Gizella Putz (1926–2001)	131

ISSN 0324-6221

A kiadvány megjelenését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatja

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

